

Valtiosihteeri Risto Volanen,
Valtioneuvosto.

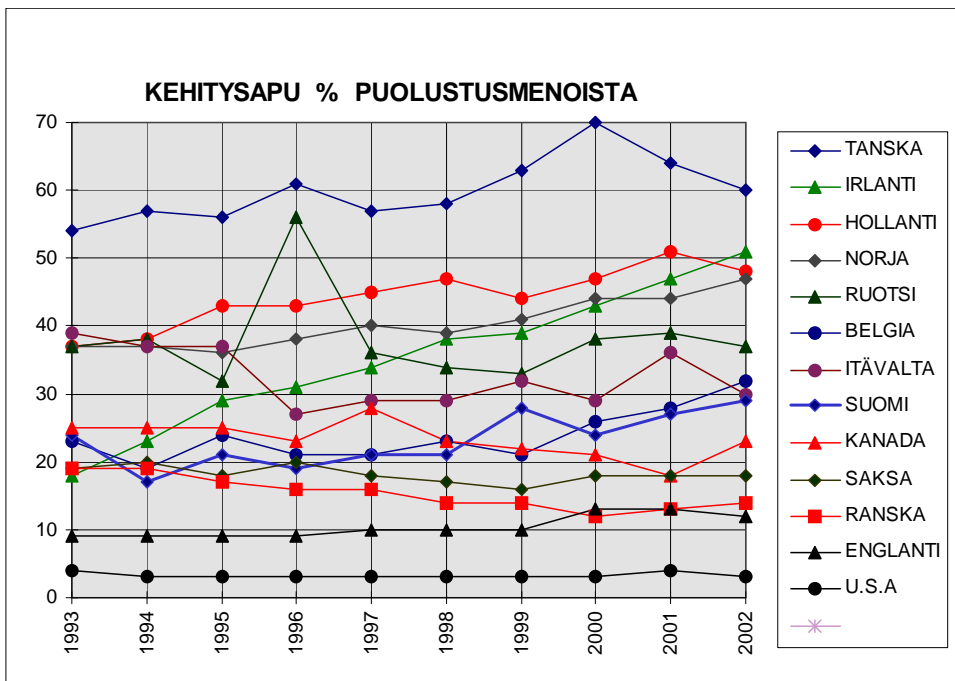
Viitaten parhaillaan laadittavaan Suomen turvallisuuspoliittista asemaa koskevan selonteon valmisteluun allaolevat rauhan. ja ammattialakohtaiset sosiaalisen vastuun järjestöt haluavat kunnioittavasti esittää seuraavaa:

Globaalisen turvattomuuden komponentit 1: Köyhyys ja eriarvoisuus

Suomessa tehtäviä turvallisuuspoliittisia ratkaisuja ei voida käsitellä irrallisina huomioimatta koko ihmiskunnan ja koko maailman tilaa. Kansakuntien ja yksilöiden turvallisuus on sidoksissa globaaliin tekijöihin ja globaaliin uhkiin. Ratkaisevassa asemassa ovat ihmiskunnan yhteisten henkisten ja aineellisten voimavarojen suuntaaminen.

Konfliktien juuret löytyvät koetusta epäoikeudenmukaisuudesta. Ensi sijalle nousee kysymys, miten voidaan saada aikaan turvallinen perustoimeentulo ihmiskunnan sille osalle, joka elää äärimmäisessä köyhyydessä ja aliravitsemuksen tilassa ilman terveydenhoitoa, ilman vähäistäkään sosiaaliturvaa.

YK:n hyväksymät päätöslauselmat, ml. uusi vuosituhatjulistus köyhyyden puolittamiseksi vuoteen 2015 mennessä velvoittavat jäsenmaita poistamaan eriarvoisuuden ja epäoikeudenmukaisuuden. Julistus on suunnattu juuri Suomen kaltaisille teollistuneille maille. Suuntaamalla osan sotilaalliseen varusteluun käytetyistä voimavaroista tähän tarkoitukseen pahimmat ongelmat voidaan poistaa.

Kehitysyhteistyöavustusten suhde varustelumenoihin kuvaa globaalista turvallisuusvastuuta (Lähde: SIPRIN vuosikirja 2003 ja Suomen ulkoasiainministeriö)

Tavoitteeksi on otettava kaikissa teollistuneissa maissa varustelumenojen vähentäminen vuosittain vähintään 3 %:lla ja samalla kehitysyhteistyömäärärahojen nostaminen asteittain vähintään YK:n suosittelemalle 0.7. %:in tasolle kansantulosta.

Globaalisen turvattomuuden komponentit 2: Luonnonvarojen saatavuus

Konflikteja syntyy myös kilpailtaessa rajoitetuista luonnonvaroista, mm. energiatuotannon raaka-aineista ja puhtaasta vedestä. Luonnonvarojen tuhlaileva käyttö herättää tarpeen niiden saannin varmistamiseksi tarvittaessa voimakeinoin. EU:n ja Suomen kannalta etusijalle nousevat energian tuottamiseen tarvittavat luonnonvarat.

Fossiilisten polttoaineiden käytön aiheuttaman ilmastonmuutoksen oletettavat seurausilmiöt, erikoisesti meren pinnan nousu ja aavikoituminen, sisältävät pitkällä tähtäimellä erittäin voimakkaita konfliktien syiden siemeniä.

Kestävä, uusiutuviin energialähteisiin perustuva energiastrategia on erottamaton osa EU:n ja Suomen turvallisuusstrategiaa.

Globaalisen turvattomuuden komponentit 3: Joukkotuhoaseet

Ydinaseet, kemialliset aseet ja bioaseet muodostavat koko ihmiskunnalle jatkuvan ja vakavan uhan. Niiden hallussapito on nähtävä syvästi epämoraalisena tekona. Suomen kannalta on syntymässä aivan uudenlainen tilanne, jos liittoudumme ydinasevaltioiden kanssa, jotka lisäksi

pitävät ydinaseiden ensikäyttöä mahdollisena. Diplomaattisin keinoin on vastustettava uusien ydinaseiden kehittelyä ja kokeilua. Suomen on kaikilla foorumeilla aktiivisesti ajettava sopimuksia jotka tähtäävät joukkotuhoaseiden leviämisen estämiseen, kokeilujen kieltämiseen ja lopuksi näiden aseiden täydelliseen kieltoon ja varastojen tuhoamiseen.

Suomen turvallisuusstrategian on tähdättävä joukkotuhoaseettomaan maailmaan.

Globaalisen turvattomuuden komponentit 4: Ylimilitarisoituminen.

Tavanomaisten aseiden kehitys ja modernin teknologian mukaansa tuomat uudet aseet houkuttelevat varustelutason nostamiseen yli kaiken järkevän tarpeen. EU:n ei pidä pyrkiä kuromaan kiinni USA:n valtavaa sotilaallista etumatkaa, vaan EU:n tulee sitoutua YK:n ja maailman valtioiden enemmistön tavoitteisiin ja yrittää taivuttaa USA:ta laskemaan omaa varustelutasoaan järkeviin mittasuhteisiin.

EU:n tulee kaikin keinoin pyrkiä aseriisuntaan paikallisella tasolla ja globaalisti sekä pyrkiä estämään avaruuden militarisoiminen yhdessä maailman valtioiden enemmistön kanssa.

Asekauppaa rajoittavien sopimusten solmimista on kaikin tavoin tuettava. Pienten valtioiden tulee olla aloitteellisia ja vaikuttaa esimerkiksi isoimmille valtioille kaikessa aseriisunnassa.

Kylmän sodan päättyminen ja sota terrorismia vastaan on saanut eri maiden asevoimat havittelemaan itselleen uusia tehtäviä. On päättäväisesti vastustettava siviiliviranomaisten tehtävien siirtämistä sotilaille, sekä sotilaiden suorittaman valvonnan lisääntymistä esim. tietoliikenteessä. Samoin on vastustettava EU:n varusteluviraston tehtävien laajentamista.

Suomen tulee edistää aseidenriisuntaa ja lainsäädäntöä aseviennin rajoittamiseksi. Suomen tulee vastustaa yhteiskunnan militarisoimista.

Globaalisen turvattomuuden komponentit 5: Terroriteot ja kidutus

Kansainväliset ja valtioiden sisällä tapahtuvat terroriteot ovat lisääntyneet ja saaneet aikaan vakavia tuhoja. Valitettavasti syyt tekoihin eivät ole vielä saaneet osakseen riittävästi huomiota toimenpiteiden rajoituksissa pääasiassa torjuntakeinoihin.

Terrorismin vastaisella toiminnalla ei kuitenkaan tule oikeuttaa ihmisoikeuksia rikkovia menetelmiä, kuten kidutusta. Ihmisoikeuksia rikkovat vastatoimet aiheuttavat ennemminkin vastareaktioita ja uusia terroritekoja.

On ryhdyttävä työhön terroritekoihin johtavien syiden ja epäkohtien löytämiseksi ja toimitava niiden vähentämiseksi välttämättömiä yhteiskunnallisia uudistuksia toteuttamalla.

Kohti uutta uskottavuutta

Suomessa on perusteltu ”uskottavan” puolustuksen välttämättömyyttä tarkemmin määrittelemättä, mikä on uskottavuuden sisältö ja tarkoitus, eikä sitä, keneen uskottavuudella

halutaan vaikuttaa. Keskustelussa vältetään nimeämästä kohdemaata, jona kuitenkin yleisesti pidetään naapurimaatamme Venäjää.

Yleisesti ajatellen ratkaisevassa asemassa sotatoimien aloittamisessa ovat yhä harvemmin yksinvaltaiset johtajat, vaan avoimemman tiedonvälityksen ja kehittyvän demokratian johdosta tavalliset kansalaiset. Kahden demokraattisen maan välistä sotatilaa pidetään yleisesti mahdottomuutena. Demokratia ei voi toteutua ilman poliittista järjestäytymisvapautta. Tämä liittyy oleellisesti ihmisoikeuksiin ja Suomen täytyy osaltaan vaikuttaa siihen, että demokratia vahvistuu ja ulottuu maihin, joissa sitä ei vielä ole.

Suomen tulisi keskittää voimavarojaan kriisien sovittelutoiminnan kehittämiseksi. Suomella on ollut merkittävä rooli erilaisten kansainvälisten konfliktien sovittelutoiminnassa ja tähän erittäin tärkeään tehtävään olisi tärkeää panostaa jatkossa yhä enemmän. Tällöin neuvottelutaitojen ja rauhanomaisten konfliktienratkaisukeinojen kouluttaminen nousee erityisen keskeiseen asemaan. Tarvitaan näihin menetelmiin perehtyneitä ja erikoistuneita kriisien sovittelujoukkoja.

Demokraattisen kehityksen tukeminen ja ennaltaehkäisevät sovittelumenetelmät nousevat ensisijaisiksi rauhan ylläpitämisen keinoiksi. Niihin liittyvät kaiken inhimillisen kehityksen tukeminen ja yhteistyö talouden, kasvatuksen ja kulttuurin alueilla, aseidenriisunta, lähialueyhteistyö sekä humanitäärinen apu.

Uskottavan puolustuksen tilalle on nostettava uskottava yhteistyökyky.

Miinat

Suhtautuminen miinojen käyttöön puolustuksen osana tarjoaa hyvän esimerkin siitä, miten turvallisuusajattelu Suomessa yhä perustuisi vanhentuneisiin uhkakuviin ja epäluuloihin. Suomessa huomiota on kiinnitetty miinojen korvaamiseen toisenlaisin asein, kun pääasia on sodan välttäminen. Mm. Ruotsissa on todettu selkeästi, että entinen sodanuhka Neuvostoliiton ajoilta on poistunut ja samalla Suomen merkitys ”puskurina” hävinnyt, ja päädytty huomattaviin varustelujen supistuksiin. Juuri samasta asiasta on kysymys Suomessakin. Miinoista luopuminen on välttämätöntä myös, jotta Suomen asema ja arvostus yhteistyökykyisenä ja rauhantahtoisena maana voi säilyä.

Ei ole mitään perustetta uskoa, että odotettavissa olisi sellaisia uhkia hyökkäyksestä miltään suunnalta, joissa miinojen käyttö olisi tarpeen. Siksi korvaavia aseita ei myöskään tarvita.

Miinojen poistaminen on osa aseriisuntaa, jossa Suomen tulee olla edelläkävijöiden joukossa.

Sotilaallinen liittoutuminen ja EU

Sotilaallinen liittoutuminen merkitsisi osittaista luopumista rauhantahtoisesta politiikasta ja olisi osoitus kykenemättömyydestä ylläpitää kestäviä suhteita naapurimaitten kanssa. Suomen osalta liittoutuminen Natoon merkitsisi osallistumista ydinaseilla varustettuun sotilasliittoon, jonka strategiassa ydinaseita käytettäisiin myös hyökkäystarkoituksiin.

Naton tulevaisuus on epäselvä emmekä tietäisi, mihin liittymällä sitoutuisimme. Tänäpäin sitä dominoivat poliittiset ja sotilaalliset tavoitteet eivät kaikilta osin vastaa eurooppalaisten käsityksiä ja pyrkimyksiä rauhan ja kansainvälisen turvallisuuden ylläpitämisessä, eivät

myöskään YK:n kannalta. Ei ole realistista uskoa, että Suomi sotilasliiton jäsenenä voisi vähentää sen asevaraista toimintaa tai estää senkaltaisia hyökkäysoimia, joita liitto on toteuttanut. Esteinä jäsenyydelle ovat myös Suomen toimintavapauden menetys Euroopan ulkopuolisissa kriiseissä sekä suuremmat sotilaalliset ja Suomea hyödyttämättömät menot.

EU:n oman puolustuksen syntyminen on vielä hahmottomaton. EU:n jäsenvaltioilla on käytettävissään liikaakin omaa asevaraista sotilaallista voimaa, jolla vähitellen tulisi korvata Naton tarpeellisuus. Näin päästään kokonaisvarustelun vähentämiseen. EU:n valtioihin ei kohdistu sellaista uhkaa, jota varten EU:lla pitäisi olla yhteinen puolustus.

EU:n valtioiden sisäisiä kriisitilanteita ja rauhanturvaamista varten EU tarvitsee nopeasti koottavia sovittelujoukkoja sekä sotilaallisia kriisinhallintajoukkoja, joiden toiminnalle on aina saatava YK:n mandaatti.

Olisi virhe liittyä sotilasliittojen jäseneksi, mikä turvallisuuden lisääntymisen sijasta saattaisi muodostua turvallisuusriskiksi. Sen sijaan Suomen tulee edelleen toimia yhtenä edelläkävijämaana rauhanturvaamistoiminnassa ja osallistua nopean toiminnan sovittelu- ja kriisinhallintajoukkojen aikaansaamiseen.

Suomen erityinen tehtävä on pitää huolta siitä, että Venäjä ei EU:n taholta tule eristetyksi.

Tavoitteena kansalaispalvelu

Perinteellisten sotilaallisten joukkojen sijaan tarvitaan erityiskoulutettuja siviilijoukkoja, joilla voidaan torjua ja vähentää luonnonvoimien, ihmisten rakentaman infrastruktuurin ja erilaisten toimintojen, kuten kuljetusten ja liikenteen ym. johdosta aiheutuvien suuronnettomuuksien vahinkoja. Kyse on pelastuspalvelusta, joka olisi tärkein osa jokaiselle kansalaiselle kuuluvaa muutaman kuukauden ajan kestävästä kansalaispalvelusta. Sotilaallista koulutusta annettaisiin rauhanturvaamistarkoitukseen sekä vartiointitehtäviin vapaaehtoisesti otettaville. Koulutuksen tärkeä osa oli sovittelukoulutus erilaisia konfliktitilanteita silmälläpitäen.

Nykyisenkaltainen asevelvollisuusarmeija ei vastaa tulevaisuuden turvallisuustarpeisiin. Asteittainen luopuminen sotilaallisesta asevelvollisuusarmeijasta ja oman varustelun vähentäminen yleisen kehityksen mukana vapauttavat voimavaroja globaalisen vastuamme täyttämiseen ja ovat samalla tärkeä signaali ja esimerkki rauhantahoisesta politiikasta.

Kasvatuksen ja kulttuuriyhteistyön korostunut merkitys

Laajojen kansankerrosten saaminen mukaan kestävän rauhan ja turvallisuuden takaamiseksi edellyttää asenteisiin ja ennakkoluuloihin vaikuttamista kaikessa kulttuuri- ja kasvatustyössä. Edellytykset on luotava varhaiskasvatuksesta aikuiskasvatukseen saakka kaikilla opetustasoilla sisällyttämällä opetukseen rauhankasvatuksen tavoitteet ja pitämällä niitä esillä myöhemmin kaikilla koulutustasoilla.

Uusia opetusmenetelmiä käyttäen on kiinnitettävä huomiota sotien syiden selvittämiseen, maailmassa vallitsevaan eriarvoisuuteen ja epäoikeudenmukaisuuksiin ja ennen kaikkea sotien estämiseen ja tavallisten kansalaisten toimintamahdollisuuksien edistämiseen mm. kehitys-yhteistyössä.

Ihmisoikeus- ja rauhantyössä on kulttuurilla ja taiteilla, kuten musiikilla, kirjallisuudella, elokuvalla, kuvaamataiteilla, valokuvataiteella ja muilla taidemuodoilla huomattava merkitys. Nykyisessä taloudellisia intressejä painottavassa yhteiskunnassa on uhkana kulttuurin ja taiteen toteutumismahdollisuuksien väheneminen.

Tästä syystä Suomen tulee tukea kansallisella ja kansainvälisellä tasolla rauhankulttuuria edistävää taidetta ja vaikuttaa siihen, että taiteiden välitys ja tuotanto eivät jää markkinavoimien monopoliksi sekä toimia väkivaltakulttuurin vähentämiseksi medioissa.

20 rauhannobelistien vetoamuksessa sanotaan mm:

”Väkivaltaa vastaan voidaan taistella väkivallattomasti vain yhdellä tavalla; kasvattamalla! Maailman tulevaisuus on kiinni meidän omasta halustamme. Halustamme päästä eroon väkivallan kulttuurista, niin fyysisen, psykologisen kuin taloudellisenkin.

Ihmisen henkinen rakenne on arkaainen. Yhä edelleen kasvatamme lapsemme ajatuksiin, jotka muodostuivat sotien ja valloitusten kaudella. Nämä vanhentuneet periaatteet on hylättävä. Lapsille on opetettava, ettei ‘toinen’ ole vihollinen. Nuorille on uskallettava kertoa myös historian tunneilla, että he antavat enemmän maailmalle elämällä arvokkaasti kuin kuolemalla sankarillisesti, ja että omatunto, ei tottelevaisuus, on ihmisen elämän perusta.”

Lopuksi

Suomen tulee tulevaisuuden turvallisuuspolitiikassaan kaikin keinoin tukea rauhanomaista kehitystä myös EU:n ja YK:n puitteissa toimiessaan. Suomen oman toiminnan tulee siten myös perustua YK:n peruskirjan pyrkimykseen kaikkien kansainvälisten kiistakysymyksen ratkaisemiseksi rauhanomaisesti turvallisuuden ja oikeudenmukaisuuden periaatteita noudattaen. Vuosituhattulistuksen painotusta voimavarojen suuntaamisesta konfliktien ehkäisyyn on erityisesti tuettava.

Sivilisaatioiden välinen vuoropuhelu, monenkeskinen yhteistyö ja globaalinen vastuunotto tulevat olemaan ratkaisevassa asemassa nyt ja tulevaisuudessa. Niihin myös esittämämme käytännön ratkaisuehdotukset tukeutuvat.

Helsingissä 4 p:nä kesäkuuta 2004

Kasvattajat Rauhan Puolesta ry

Lääkärin sosiaalinen vastuu ry

Pand -Taiteilijat rauhan puolesta ry

Psykologien sosiaalinen vastuu ry

Tekniikka elämää palvelemaan ry